

Kavtysh O.P.

PhD, Associate Professor of NTU "KPI"

Shevchenko T.E.

Ph.D. NTU "KPI"

Serduk L.A.

FMM student of NTU "KPI"

CURRENT STATUS OF LIGHT INDUSTRY UKRAINE

The article reviews the light industry of Ukraine, the causes that hinder its development, provided recommendations for solving the problems of the industry.

Keywords: light industry, the financial crisis, manufacturing, industry, product, market, Ukraine

Кочетков В.М.

д.е.н. проф.

Мусієнко О.О.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ПРОЦЕС ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В даній статті розглядається проблема поглиблення процесів транснаціоналізації економіки України в контексті світових процесів глобалізації. Досліджується збільшення впливу ТНК на основні показники розвитку економіки. Описуються причинно-наслідкові зв'язки дії механізмів двох суб'єктів світової економіки – держави та ТНК. На основі статистичної звітності визначається взаємозалежна динаміка впливу показників зростання економіки України та показників поглиблення транснаціоналізації. Висвітлено основні шляхи державного регулювання процесів транснаціоналізації в Україні.

Ключові слова: глобалізація, транснаціоналізація, транснаціональні компанії (ТНК), прямі іноземні інвестиції (ПІІ), валовий внутрішній продукт (ВВП).

Вступ. Сучасні процеси глобалізації відкривають нові можливості для розвитку ТНК, що в свою чергу мають безпосередній вплив на зростання національних економік. Але поряд з можливостями виникають загрози, і чим глибше процеси транснаціоналізації, тим тоншою стає грань взаємодії держави та ТНК на міжнародній арені. Саме тому питання розвитку та впливу ТНК є актуальним сьогодні, а роботи сучасних спеціалістів, таких як Войтко С.В., Данинг Д.Х., Крапивний І.В., Кушненко А.М., Мазур І.І., Меркуш П.В., Омеляненко Т.В. та інші, є основою для подальших досліджень.

Постановка задачі. Мета статті – розглянути сучасні тенденції транснаціоналізації ринку України, та дослідити вплив ТНК на розвиток національної економіки.

Результати дослідження. На сучасному етапі розвитку інформаційних систем, темпів зростання у світі науково-технічного прогресу національні економіки країн проходять складний та довгий процес глобалізації. Починаючи з другої половини минулого століття, відкритість економік постійно збільшується, а темп всесвітньої глобалізації прискорюється.

Глобалізація – це загальний термін, що означає все більш складний комплекс транскордонних взаємодій між фізичними особами, підприємствами, інститутами та ринками, який проявляється в розширенні потоків товарів, технологій та фінансових коштів, у неухильному зростанні та посиленні впливу міжнародних інститутів громадянського суспільства, у глобальній діяльності транснаціональних корпорацій, у суттєвому розширенні масштабів транскордонних комунікаційних та інформаційних обмінів, перш за все через Інтернет, у транскордонному переносі захворювань та екологічних наслідків та у все більшій взаємопов'язаності певних типів злочинної діяльності [1].

Цей процес має безпосередній вплив на механізми існування та взаємодії національних економік. І, в залежності від ступеня глобалізації, економіки країн поділяються на кластери [2] на основі найбільш впливових показників: доля ВВП, доля в світовому імпорті та експорті, доля прямих іноземних інвестицій тощо. За цим поділом: доля України у загальних світових показниках складає приблизно 0,23%, що перевищує середній показник по країнам, які відносяться до третього кластеру [2].

Однією з форм глобалізації є транснаціоналізація економік окремих країн, тобто збільшення діапазону та сили впливу транснаціональних компаній на діяльність та механізми регулювання національних економік, або зміцнення позицій одного з найбільш впливових суб'єктів світової економіки – ТНК. Транснаціональні компанії є власниками, або такими, що контролюють виробництво товарів чи послуг за межами країни, в якій вони базуються [3, с.43].

В багатьох роботах сучасних економістів досліджується вплив ТНК на розвиток економік різних країн та світу в цілому, визначаються можливості та загрози. Але, враховуючи плинність та швидкість науково-технічних змін у світі, причинно-наслідковий характер цієї взаємодії змінюється. І якщо ще 20 років тому досліджували вплив розвитку національних економік на розвиток ТНК, то сьогодні актуально розглядати взаємодію цих двох суб'єктів.

Кількість ТНК зростає з кожним роком (рис.1), та на початок 2012 року склала близько 85000 од., які контролювали 90% світового експорту [4, с.18].

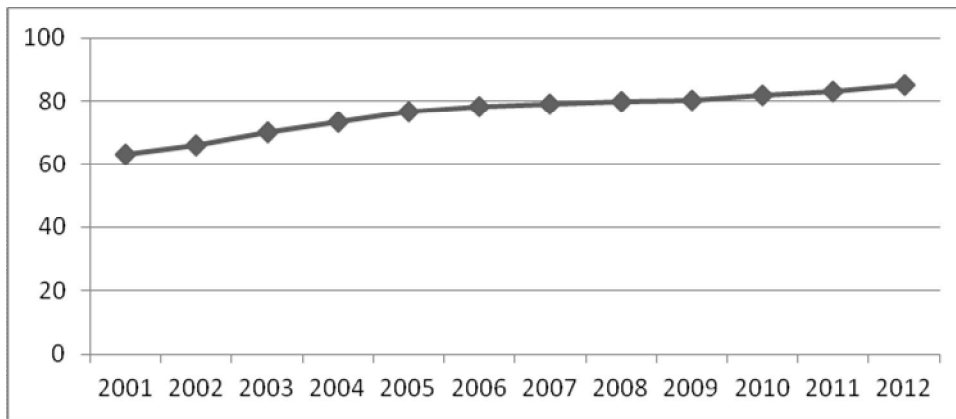

Рис.1 Динаміка зростання кількості ТНК у світі, тис.шт.

Серед найбільших представників іноземних ТНК на території України виділяють:

в харчовій індустрії: Nestle, Kraft foods, Coca-Cola Company, McDonalds Corporation;

у сфері торгівля: Wal-Mart Stores, Carrefour SA;

фінансовий сектор: Райффайзен Інтернаціональ Банк – Холдинг;

у фармацевтиці: BASF SE, Bayer AG [5, с.28].

Для визначення глибини транснаціональних процесів в країні, використовують наступні показники: річні прямі іноземні інвестиції, накопичені прямі іноземні інвестиції, кількість міжнародних поглинань та злиттів, число материнських ТНК та їх філіалів, активи зарубіжних філіалів, об'єми продажу та експорту філіалів, число зайнятих на зарубіжних компаніях, доля зарубіжних філіалів ТНК у світовому експорті та виробництві тощо [6, с.43].

Для подальшого дослідження розглянемо найбільш впливовий показник транснаціоналізації: прямі іноземні інвестиції від ТНК. Для цього визначимо головні мотиви появи прямих закордонних інвестицій у ТНК: вихід на нові зовнішні ринки, особливо в тих країнах, де високі митні бар'єри; прагнення отримати більш дешевші, або дефіцитні ресурси; покращити свою конкурентоспроможність; покращення якості (залучення зарубіжних працівників) та зменшення собівартості (відсутність закордонних транспортних витрат) товарів для внутрішнього ринку країни, де розміщуються виробничі потужності; можливість отримання доходів від ефекту масштабів; капіталовкладення в іноземну економіку – це спосіб стимулювання попиту на вітчизняну продукцію.

Майже всі ці мотиви найчастіше однакові для всіх, але для кожної транснаціональної корпорації є особливі фактори, які впливають на її діяльність. Ці фактори залежать від країни-базування, від виду діяльності, від ресурсів та підходів до управління.

В Україні найбільш привабливими галузями надходження ПІ є виробництво безалкогольних напоїв (Pepsi Co, Coca Co), телекомунікації (компанії «Київстар GSM», Golden Telecom), харчова промисловість з

великою долею кондитерських виробів (компанії Nestle, Cargill, Tetra Laval, Kraft Jacobs Suchard), тютюнова промисловість (Industries PLC) [7, с.167].

Для того щоб краще прослідкувати тенденцію взаємовпливу розвитку національної економіки та ТНК використаємо найважливіші показники, які демонструють тенденцію розвитку країни – ВВП та ПІ, прямих інвестицій з України (ПІЗУ) і прямих інвестицій в Україну (ПІВУ) (рис.2) [8].

Прослідковується, що динаміка надходження ПІ відповідає динаміці ВВП України, що має тенденцію до зростання. Тобто, збільшення валового внутрішнього продукту безпосередньо веде до притоку іноземних інвестицій. Схожу динаміку можна прослідкувати з інвестиціями з України, але їх фактичне значення не високе. Це означає, що українські ТНК мають незначний вплив на світовій арені. Іноземні ж ТНК вбачають в Україні можливості для отримання прибутку.

Але необхідно пам'ятати, що гроші отримані іноземними ТНК в Україні найчастіше повертаються до країни – інвестора, в той час як українська економіка розвивається тільки як сировина база.

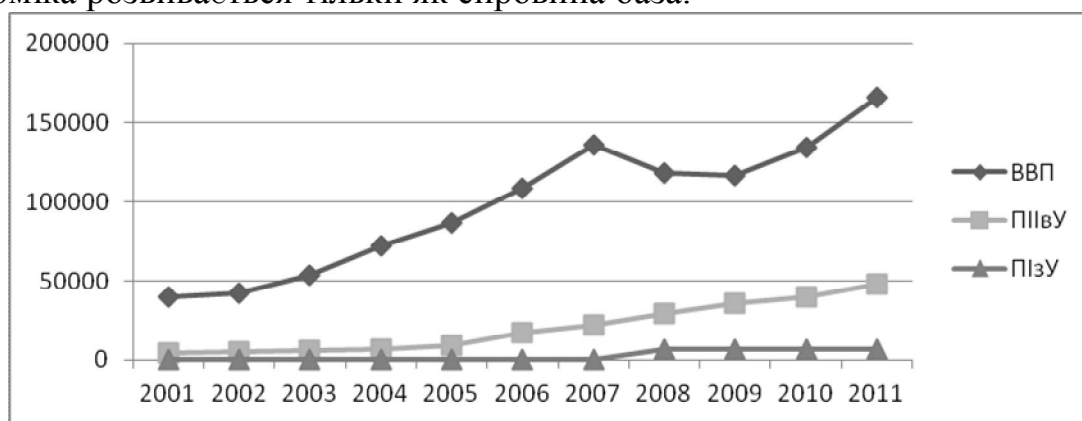

Рис.2 Динаміка зміни ВВП, ПІ та прямих інвестицій з України, млн.дол

Іноземні ТНК маючи значний вплив на території України (ціни, робочі місця) лобіює свої вигоди, не зважаючи на загрози економічної безпеки. Але ресурси мають скінченний характер. Саме в такому розрізі постає проблема транснаціоналізації: залучення іноземних інвестицій може бути порятунком економіки, а може – шляхом до занепаду. Вирішення цих питань покладено на уряд та його механізми взаємодії з ТНК. До того ж, Україні необхідно розвивати власні транснаціональні компанії, які на жаль на сьогодні не мають стійкої позиції у світі.

Для кожної країни, в тому числі і України, важливим є створення сприятливого інвестиційного клімату, який включає в себе законодавче підґрунтя. Такі норми повинні регулювати: страхування іноземних інвестицій; врегулювання інвестиційних спорів; усунення подвійного оподаткування; надання державних гарантій як країною-базування, так і приймаючою країною; дипломатична та адміністративна підтримка.

Також, необхідно створити регулятори для збільшення прозорості роботи в даній сфері, а також ефективний механізм збільшення економічного захисту країни, що повинен включати підтримку національних виробників.

Висновок. В усьому світі збільшується вплив ТНК та їх капіталу. Надходження прямих іноземних інвестицій визначають подальші прогнози розвитку взаємозалежності та вплив ТНК на національні економіки. Україна має зростаючі показники транснаціоналізації та позитивні їх тенденції. Але необхідно пам'ятати про загрози, що виникають з надходженням ПІІ та необхідністю правильного та ефективного регулювання цих процесів.

Список використаних джерел

1. Доклад Генерального секретаря ООН о работе Организации на 54 Сессии Генеральной Ассамблеи [Електронний ресурс] // Генеральна Ассамблея ООН. Режим доступу:
<http://www.un.org/russian/document/gadocs/54sess/ch4-2.htm/>
2. Тимофеев В.В., Омеляненко Т.В. Визначення методом кластерного аналізу рівня впливу України на глобальне економічне середовище / В.В. Тимофеев, Т.В. Омеляненко // Бизнесинформ. – 2010. – №4(1) – С. 109-112
3. Ronkainen I., Moffett M. International business / I.Ronkainen, M.Moffett.– NY.: Dryden, 2005. – 168 p.
4. World Investment Report 2012 / United Nations Conference of Trade and Development. – Switzerland: United Nations Publication, 2012. – 203 p.
5. Лозова Г.М. Особливості впливу ТНК на розвиток конкурентних відносин в Україні / Г.М. Лозова // Вісник КНУ. – 2005. – №73 – С. 27-30
6. Филиппова И.А. Мировая экономика и международный бизнес: учебное пособие / И.А. Филиппова. – Ульяновск: УлГТУ, 2008. – 168 с.
7. Лук'яненко Д. Г. Економічна інтеграція і глобальні проблеми сучасності : навч. посібн. / Д. Г. Лук'яненко. – К. : КНЕУ, 2005. – 204 с.
8. Україна у цифрах 2011 статистичний збірник за ред. Осауленка / Державна служба статистика України. – Київ: Держаналітінформ, 2012. – 251 с.

Кочетков В.Н.

д.э.н. проф.

Мусиенко О.А.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

ПРОЦЕСС ТРАНСНАЦИОНАЛИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

В данной статье рассматривается проблема углубления процессов транснационализации экономики Украины в контексте мировых процессов глобализации. Исследуется увеличения влияния ТНК на основные показатели развития экономики. Описываются причинно-следственные связи действия механизмов двух субъектов мировой экономики – государства и ТНК. На основе статистической отчетности определяется динамика влияния показателей роста экономики Украины и показателей углубления транснационализации. Наводятся основные пути государственного регулирования процессов транснационализации в Украине.

Ключевые слова: глобализация, транснационализация, ТНК, прямые иностранные инвестиции (ПИИ), валовой внутренний продукт (ВВП).

Kochetkov V.N.

doctor of science economics, professor

Musienko O.A.

student FMM, NTUU «KPI»

THE PROCESS OF TRANSNATIONALIZATION OF ECONOMY OF UKRAINE

The article focuses on the problem of transnationalization of Ukraine's economy in the context of world globalization process. Investigate the growing influence of TNCs on the main indicators of economic development. Describe the causal relationships of the two subjects of the global economy – the state and the multinationals. Determined dynamics impact indicators for Ukraine's economy and deepening indicators transnatsionalizatsiyiyi based on statistical reporting. It covers the basic ways of government regulation processes transnatsionalizatsiyiyi in Ukraine.

Keywords: globalization, transnationalization, TNC, foreign direct investment (FDI), the gross domestic product (GDP).

Кривда О.В.

доцент, канд.екон.наук ФММ НТУУ «КПІ»

Кондратьєва О.Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

МЕТОДИКА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ КЛАСТЕРІВ ЯК КАТАЛІЗАТОРІВ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

У статті запропоновано методику оцінки ефективності кластерів на основі розрахунку експортного потенціалу регіону. До формули оцінки експортного потенціалу регіону введено коефіцієнт кластеризації та коефіцієнт конкурентоспроможності кластеру, які виступають індикаторами ефективності кластеру на регіональному рівні. Запропонована методика є універсальною, а також дає змогу проаналізувати як кількісні, так і якісні показники ефективності діяльності кластеру в регіоні.

Ключові слова: кластер, експортний потенціал, конкурентоспроможність кластеру, синергетичний ефект, коефіцієнт кластеризації, коефіцієнт конкурентоспроможності кластеру.